

Купріянова Наталя Миколаївна,
завідувач сектора інформаційно-бібліографічного відділу Наукової бібліотеки
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова
вул. Преображенська, 24, м. Одеса, 65082, Україна
тел.: (048) 722 12 10
e-mail: library@onu.edu.ua

БД «НЕЗЛАМНА УКРАЇНА» ЯК ЛІТОПИС ВОЄННИХ ПОДІЙ В УКРАЇНІ

У статті мова йдеться про створену співробітниками НБ ОНУ Базу даних «Незламна Україна», яка висвітлює початок та перебіг повномасштабної війни Росії проти України. База носить як теоретичний, так і практичний характер. Мета створення БД: фіксація хроніки поточних подій війни; формування джерельної бази задля її подальшого практичного використання. База містить такі розділи: Нормативно-законодавчі документи періоду воєнного стану; Хроніка подій у вітчизняній пресі; Соціальні мережі про воєнні події; Висвітлення подій у зарубіжній пресі.

Ключові слова: База даних «Незламна Україна», війна, воєнний стан, нормативно-законодавчі документи, вітчизняна преса, соціальні мережі, зарубіжна преса.

2022 рік видався нелегким для нашої країни. Випробування проходять населення, влада, збройні сили України, усі установи та організації тощо. Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова не стоїть осторонь. Перебудова звичного життя відповідно до вимог воєнного часу торкнулася й бібліотечного світу. З початку війни Наукова бібліотека не припиняє своєї роботи: іноді дистанційно, але більший час – у режимі офлайн. Завжди доступні електронні ресурси та сервіси, що наявні на її офіційному сайті; послуги у вигляді віртуальної довідки, онлайн консультацій, тематичних довідок, тобто складання списків літератури за певними темами, тощо доступні з допомогою електронної пошти, чату та різноманітних месенджерів.

Головним завданням Наукової бібліотеки як у мирний, так і у воєнний часи є інформаційне забезпечення навчального та наукового процесів. Сучасні події в країні відбилися й на змісті баз даних, які генерує Наукова бібліотека.

На початку березня 2022 р. Українська бібліотечна асоціація ініціювала проєкт «Спільне архівування документів про Війну в Україні 2022 року», що являє собою формування колекцій документів у майбутню Національну цифрову бібліотеку України. Мова йде про збір документів про цю війну:

- факти (фото, відео, аудіо, будь що інше) російської агресії та нашої боротьби, плакати, фотожаби, анекдоти, жарти (народну творчість), що демонструють нашу нескореність та наш неперевершений гумор;
- факти, що підтверджують підтримку України бібліотечною спільнотою, іншими професійними спільнотами, окремими громадянами з інших країн світу (це можуть бути повідомлення вам особисто в різний спосіб або в публічному інтернет-просторі, фото, відео, офіційні і неофіційні);
- фейки, які поширюють про нас і нашу боротьбу щоб ослабити нас у цій війні [5].

Наукова бібліотека ОНУ імені І. І. Мечникова з початком війни почала формувати БД «Незламна Україна» [8]. У цій базі висвітлюється початок та перебіг повномасштабної війни Росії проти України.

База носить як теоретичний, так і практичний характер.

Мета створення БД полягає у наступному:

- фіксація хроніки поточних подій війни;
- формування джерельної бази задля її подальшого практичного використання.

База містить такі розділи:

Нормативно-законодавчі документи періоду воєнного стану

Хроніка подій у вітчизняній пресі

Соціальні мережі про воєнні події

Висвітлення подій у зарубіжній пресі.

Зміст розділів.

Перший розділ **«Нормативно-законодавчі документи періоду воєнного стану»** містить посилання на документи, що були підписані та затверджені органами державної влади у період воєнного стану. Джерела інформації: офіційні сайти Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства культури та інформаційної політики України. Таким чином створюється документальний архів війни. Дослідники сучасності вважають, що створення архівів важливе не лише для соціально-правової та наукової сфери, але й в цілому для існування та розвитку демократичного суспільства [10, с. 141].

Другий розділ **«Хроніка подій у вітчизняній пресі»** висвітлює факти, що були опубліковані в електронних виданнях вітчизняної преси – посилання на окремі статті у таких газетах, як *«Голос України»* (Газета Верховної Ради, є державним друкованим засобом

масової інформації, має загальнодержавне значення. Газета офіційно оприлюднює закони України, нормативно-правові акти України, їх роз'яснення та іншу офіційну інформацію, всебічно висвітлює діяльність Верховної Ради України, депутатських фракцій і груп, комітетів, тимчасових спеціальних комісій і тимчасових слідчих комісій, народних депутатів України, органів місцевого самоврядування), «Україна молода» (щоденна українська інформаційно-політична газета, входить до складу недержавної організації «Українська асоціація видавців періодичної преси» (УАВПП)), «День» (щоденна всеукраїнська газета суспільно-політичної тематики. Містить як поточні новини, так і аналітичну інформацію), «Урядовий кур'єр» (щоденне видання центральних органів виконавчої влади України, засновник – Кабінет Міністрів України). Цей розділ містить дві частини: всеукраїнські події – епізоди, які торкаються всієї України, та регіональні новини, тобто висвітлення того, що відбувається в окремих областях, містах та інших населених пунктах країни. Газетні публікації завжди мали велике значення для встановлення історичної послідовності подій. Це – джерело, яке має комплексний та синтетичний характер, бо представляє декілька форм інформації: документальну, поточно-хронікальну, особового характеру тощо [2, с. 403]. Саме періодику можна визнати літописом суспільства, що зберігає фактичні матеріали та документальні свідчення.

Третій розділ «**Соціальні мережі про воєнні події**» складається з переліку посилань на публікації, відео та аудіо з соціальних мереж: Facebook, YouTube, Twitter. До уваги приймалися тільки офіційні сторінки установ та організацій. Соціальні мережі дуже популярні у сучасному суспільстві. Сторінки, аккаунти, канали мають не тільки окремі особи, а й офіційні державні установи. Таким чином інформація знаходить найбільше адресатів за найменший час.

Четвертий розділ «**Висвітлення подій у зарубіжній пресі**». Назва цього розділу говорить сама за себе. Розділ містить посилання на публікації у пресі зарубіжних країн. Перелік посилань формувався на основі аналітичної роботи з іноземними газетами, такими як німецької «Stern», «Spiegel», французької «La Provence», «Ouest-France», «Midi Libre», англійської «Time», «CCN», «Daily Express» та «The Washington Post». Значення цього розділу неможна переоцінити. Висвітлення подій у пресі інших держав вкрай важливо для загального розуміння того, що відбувається та як перебіг подій сприймається в інших країнах.

Формат представлення інформації – бібліографічний електронний ресурс у вигляді анотованого списку.

За класифікацією бібліографічних електронних ресурсів БД «Незламна Україна» є:

за наявністю друкованого аналога – оригінальна (немає друкованого аналогу)

за технологією доступу – мережева (надається через телекомунікаційну мережу)

за можливістю доступу з конкретного комп'ютера – віддалена

за режимом доступу – відкритого доступу

за каналом сприйняття інформації – візуальні.

за співвідношенням динаміки/статичності – змінна (інформація періодично оновлюється) [3].

Відповідна реакція Наукової бібліотеки на воєнні події виражається не тільки у формуванні БД «Незламна Україна». Протягом року співробітники готували віртуальні виставки брали участь у заходах, які на інформаційному фронті виборюють незалежність, незламність та мужність українського народу.

Віртуальні виставки:

«Конституція України: права людини як найвища цінність» [4]: до 28 червня – Дня Конституції України – була підготовлена віртуальна виставка. Цього року увагу було зосереджено на змісті Розділу II Конституції України «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина». Наразі, з дня масштабного російського агресивного вторгнення до України, всюди кожного дня порушуються права та свободи українців, утруднено, а для деяких громадян – неможливо виконання обов'язків громадян.

«Україна між минулим та майбутнім: до Дня Української Державності» [14]: Україна 28 липня 2022 року вперше відзначала День української державності, який було запроваджено Указом Президента України від 24 серпня 2021 р. З метою утвердження спадкоємності понад тисячолітньої історії українського державотворення, спираючись на історію української державності, яка сягає своїм корінням часів заснування міста Києва та розквіту держави за часів князя Київського Володимира Великого [13].

«Незалежна Україна – між минулим і майбутнім» [7]: кожного року, вже 31 рік поспіль, Україна відзначає День Незалежності. Значення цього свята неможна переоцінити у сучасній ситуації, в якій опинилася наша країна. Віртуальна експозиція висвітлює передумови, перебіг подій та результати встановлення незалежності в окремій країні Україна.

«Одеса козацька» [9]: враховуючи історичне значення і заслуги Українського козацтва у ствердженні української державності та суттєвий внесок у сучасний процес державотворення було запроваджено це свято у день Покрови Пресвятої Богородиці 2022, за указом Президента України від 7 серпня 1999 р. відзначається День українського козацтва [12]. Крім того, у цей же день 3 метою вшанування мужності та героїзму захисників незалежності і територіальної цілісності України за Указом Президента від 14 жовтня 2014 р. відзначається й День захисника України [11]. До цієї дати була підготовлена експозиція, що висвітлює сторінки козацької спадщини в Одесі та регіону, що дозволяє проникнути до власних витоків, відкрити для себе сторінки історії рідного міста.

До Всеукраїнського дня бібліотек співробітники інформаційно-бібліографічного відділу НБ ОНУ імені І. І. Мечникова взяли участь у флешмобі-читанні «Читаємо, мріємо, гуртуємось!», організатором якого була Наукова бібліотека Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова. Захід проводився з метою сприяння стійкості бібліотек в умовах війни, зміцнення їхнього позитивного іміджу. Було створено відео-презентацію «Мирна, незалежна, гарна Україна» [6], що містила добірку зразків живопису, в яких відбивається мирне життя, побут українців, природні краєвиди, краса українського народу. До читання були обрані вірші, які найбільш у сучасний час відбиває почуття та внутрішнє сприйняття нашої країни, а саме вірш Ліни Костенко «Усе моє, все зветься Україна» та Миколи Верещаки «Моя Україна».

Наукова бібліотека ОНУ імені І. І. Мечникова долучилась до заходів Міжнародного тижня відкритого доступу [1]. Цей щорічний захід ініціювала Коаліція наукових видань та академічних ресурсів (SPARC). Цього року він присвячений темі «Відкритість для кліматичної справедливості» Співробітники Інформаційно-бібліографічного відділу підготували відео на тему «Відкритість для кліматичної справедливості» [1]. Наразі в Україні постала біда! Це – війна, яка не може не відбиватися на природі, екології, кліматі. Рани, які війна завдає лісам, степам і водоймам України, залишаться на десятиліття, а спадок війни нестиме загрозу й після того, як гармати стихнуть.

Одже, Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова не стоїть осторонь воєнних подій. Головне завдання бібліотек – забезпечення інформацією користувачів. Завжди інформація повинна бути актуальною та своєчасною. Саме тому співробітники Наукової бібліотеки намагаються через заходи різного типу, форми подання

інформації, звичайно ж, через книги, публікації (як друковані, так і електронні) змістовно донести до користувачів усю серйозність того, що відбувається.

Ми своїми силами будемо наближати Перемогу! Ми віримо в Перемогу!

Список використаної літератури

1. Відкритість для кліматичної справедливості [Електронний ресурс] : відео / упоряд.: Н. М. Купріянова, О. С. Мурашко, О. О. Олійник // Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова : офіц. сайт. – Електрон. дані. – Україна, 2022, 24 жовт. – Режим доступу: http://lib.onu.edu.ua/2022tyzhden_vidkrytogo_dostupu/ (дата звернення: 18.11.2022). – Назва з екрана.
2. Історичне джерелознавство : підручник / Я. С. Калакура [та ін.] ; голов. ред. С. В. Головки. – Київ : Либідь, 2002. – 488 с.
3. Комп'ютеризація бібліотечної діяльності. Бібліографічна діяльність в електронному середовищі : змістовий модуль 2 [Електронний ресурс] : навч. матеріали // Центр дистанційного навчання та навчально-методичних матеріалів. – Електрон. дані. – Україна, – Режим доступу: <https://bit.ly/3hLGIQs> (дата звернення: 18.11.2022). – Назва з екрана.
4. Конституція України: права людини як найвища цінність [Електронний ресурс] : вірт. виставка / упоряд. Н. М. Купріянова // Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова : офіц. сайт. – Електрон. дані. – Україна, 2022, 28 червн. – Режим доступу: <http://lib.onu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/06/Prezentatsyya-KU.pdf> (дата звернення: 18.11.2022). – Назва з екрана.
5. *Лагута Л.* Публічні бібліотеки в реаліях війни / Л. Лагута // Публічна бібліотека об'єднаної територіальної громади : блог Нац. б-ки України ім. Ярослава Мудрого. – Електрон. дані. – Україна, 2022, 2 берез. – Режим доступу: <https://oth.nlu.org.ua/?p=5687> (дата звернення: 18.11.2022). – Назва з екрана.
6. Мирна незалежна гарна Україна [Електронний ресурс] : відео / упоряд. О. С. Мурашко // Наукова бібліотека Національного університету кораблебудування : Фейсбук. – Електрон. дані. – Україна, 2022. – Режим доступу: <https://fb.watch/gTu7p6By9q/> (дата звернення: 18.11.2022). – Назва з екрана.
7. Незалежна Україна – між минулим і майбутнім [Електронний ресурс] : вірт. виставка / упоряд. Н. М. Купріянова // Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова : офіц. сайт. – Електрон. дані. – Україна, 2022, 24 серп. – Режим доступу: <http://lib.onu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/01/Den-Nezalezhnosti.pdf> (дата звернення: 18.11.2022). – Назва з екрана.
8. Незламна Україна : база даних // Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова : офіц. сайт. – Електрон. дані. – Україна, 2022. – Режим доступу: <http://lib.onu.edu.ua/bd-nezlamna-ukrayina/> (дата звернення: 18.11.2022). – Назва з екрана.
9. Одеса козацька [Електронний ресурс] : вірт. виставка / упоряд. Т. М. Шершун // Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова : офіц. сайт. – Електрон. дані. – Україна, 2022, 14 жовт. – Режим доступу: <http://lib.onu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Odesa-kozatska.pdf> (дата звернення: 18.11.2022). – Назва з екрана.
10. *Палієнко М. Г.* Образ архіву в сучасному науковому дискурсі: множинність інтерпретацій / М. Г. Палієнко // Архіви України. – 2016. – Вип. 5–6. – С. 136–152. – с. 141.

11. Про День захисника України [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 14 жовт. 2021 р. № 806/2014 // Законодавство України : інформ.-пошук. система / Верх. Рада України. – Україна, 2014. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/806/2014#Text> (дата звернення: 18.11.2022). – Назва з екрана.
12. Про День Українського козацтва [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 07 серп. 1999 р. № 966/99 // Законодавство України : інформ.-пошук. система / Верх. Рада України. – Україна, 1999. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966/99#Text> (дата звернення: 18.11.2022). – Назва з екрана.
13. Про День Української Державності [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 24 серп. 2021 р. № 423/2021 // Законодавство України : інформ.-пошук. система / Верх. Рада України. – Україна, 2021. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/423/2021#Text> (дата звернення: 18.11.2022). – Назва з екрана.
14. Україна між минулим та майбутнім: до Дня Української Державності [Електронний ресурс] : вірт. виставка / упоряд. Н. М. Купріянова // Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова : офіц. сайт. – Електрон. дані. – Україна, 2022, 28 лип. – Режим доступу: <http://lib.onu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/07/Den-Ukrayinskoyi-Derzhavnosti.pdf> (дата звернення: 18.11.2022). – Назва з екрана.

References

- [1]. Vidkrytist dlia klimatychnoi spravedlyvosti : video [Openness for climate justice : video]. *Naukova biblioteka Odeskoho natsionalnoho universytetu imeni I. I. Mechnykova : ofits. sait [Scientific library Of Odessa I. I. Mechnikov National University : official site]*. Available at: http://lib.onu.edu.ua/2022tyzhden_vidkrytogo_dostupu/
- [2]. Kalakura Ya. S. *Istorychne dzhereloznavstvo [Historical source studies]*. Kyiv, 2002. 403 p.
- [3]. Komp'uteryzatsiia bibliotечної діяльності. Bibliohrafichna diialnist v elektronnomu seredovyschi : zmistovyi modul 2 [Computerization of library activities. Bibliographic activities in the electronic environment: content module 2]. *Tsentr dystantsiinoho navchannia ta navchalno-metodychnykh materialiv [Center for distance learning and educational and methodological materials]*. Available at: <https://bit.ly/3hLGIQs>
- [4]. Konstytutsiia Ukrainy: prava liudyny yak naivysshcha tsinnist : virt. vystavka [The Constitution of Ukraine: human rights as the highest value. Virtual exhibitions]. *Naukova biblioteka Odeskoho natsionalnoho universytetu imeni I. I. Mechnykova : ofits. sait [Scientific library Of Odessa I. I. Mechnikov National University : official site]*. Available at: <http://lib.onu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/06/Prezentatsyya-KU.pdf>
- [5]. Lahuta L. *Publichni biblioteki v realiakh viiny [Public libraries in the realities of war]*. *Publichna biblioteka ob'iednanoi terytorialnoi hromady [Public library of the united territorial community]*. Available at: <https://oth.nlu.org.ua/?p=5687>
- [6]. Myrna nezalezhna harna Ukraina : video [Peaceful, independent, beautiful Ukraine : video]. *Naukova biblioteka Natsionalnoho universytetu korablebuduvannia [Scientific library of the National Shipbuilding University]*. Available at: <https://fb.watch/gTu7p6By9q/>
- [7]. Nezalezhna Ukraina – mizh mynulym i maibutnim : virt. vystavka [Independent Ukraine - between the past and the future : virtual exhibitions]. *Naukova biblioteka Odeskoho natsionalnoho universytetu imeni I. I. Mechnykova : ofits. sait [Scientific library Of Odessa I. I. Mechnikov National University : official site]*. Available at: <http://lib.onu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/01/Den-Nezalezhnosti.pdf>
- [8]. *Nezlamna Ukraina : baza danykh [Unbreakable Ukraine: database]*. *Naukova biblioteka Odeskoho natsionalnoho universytetu imeni I. I. Mechnykova : ofits. sait [Scientific library Of Odessa I. I.*

Mechnikov National University : official site]. Available at: <http://lib.onu.edu.ua/bd-nezlamna-ukrayina/>

- [9]. Odesa kozatska : virt. vystavka [Cossack Odesa : virtual exhibitions]. *Naukova biblioteka Odeskoho natsionalnoho universytetu imeni I. I. Mechnykova : ofits. sait* [Scientific library Of Odessa I. I. Mechnikov National University : official site]. Available at: <http://lib.onu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Odesa-kozatska.pdf>
- [10]. Paliienko M. H. Obraz arkhivu v suchasnomu naukovomu dyskursi: mnozhynnist interpretatsii [Image of the archive in modern scientific discourse: multiplicity of interpretations]. *Arkhivy Ukrainy* [Archives of Ukraine]. 2016, iss. 5–6, pp. 136–152.
- [11]. Pro Den zakhysnyka Ukrainy : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 14 zhovt. 2021 r. № 806/2014 [About Defender of Ukraine Day: Decree of the President of Ukraine dated October 14 2021 No. 806/2014]. *Zakonodavstvo Ukrainy* [Legislation of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/806/2014#Text>
- [12]. Pro Den Ukrainskoho kozatstva : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 07 serp. 1999 r. № 966/99 [About the Day of the Ukrainian Cossacks: Decree of the President of Ukraine dated August 7 1999 No. 966/99]. *Zakonodavstvo Ukrainy* [Legislation of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966/99#Text>
- [13]. Pro Den Ukrainskoi Derzhavnosti : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24 serp. 2021 r. № 423/2021 [About the Day of Ukrainian Statehood : Decree of the President of Ukraine dated August 24 2021 No. 423/2021]. *Zakonodavstvo Ukrainy* [Legislation of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/423/2021#Text>
- [14]. Ukraina mizh mynulym ta maibutnim: do Dnia Ukrainskoi Derzhavnosti [Elektronnyi resurs] : virt. Vystavka [Ukraine between the past and the future: to the Day of Ukrainian Statehood: a virtual exhibition]. *Naukova biblioteka Odeskoho natsionalnoho universytetu imeni I. I. Mechnykova : ofits. sait* [Scientific library Of Odessa I. I. Mechnikov National University : official site]. Available at: <http://lib.onu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/07/Den-Ukrayinskoyi-Derzhavnosti.pdf>

Kupriyanova N. M.,

Head of the Sector of the informative and bibliographic department of the
Scientific Library of the
Odessa I. I. Mechnikov National University
24 Preobrazhenskaya St., Odessa, 65082, Ukraine
tel.: (048) 722 12 10
e-mail: library@onu.edu.ua

DATABASE "UNBREAKABLE UKRAINE" AS AN ANNALS OF MILITARY EVENTS IN UKRAINE

Summary

The article is about the "Unbreakable Ukraine" database, created by the staff of the NB ONU, which covers the beginning and course of Russia's full-scale war against Ukraine. The base is both theoretical and practical in nature. The purpose of creating the database: recording the chronicle of the current events of the war; formation of the source base for its further practical use. The database contains the following sections: Regulatory and legislative documents of the martial law period; Chronicle of events in the domestic press; Social networks about military events; Coverage of events in the foreign press.

Keywords: Unbreakable Ukraine database, war, martial law, regulatory and legislative documents, domestic press, social networks, foreign press.